

Ten eerste

De geschiedenis herschrijven als roeping

Postuum
E.L. Doctorow (1931-2015)

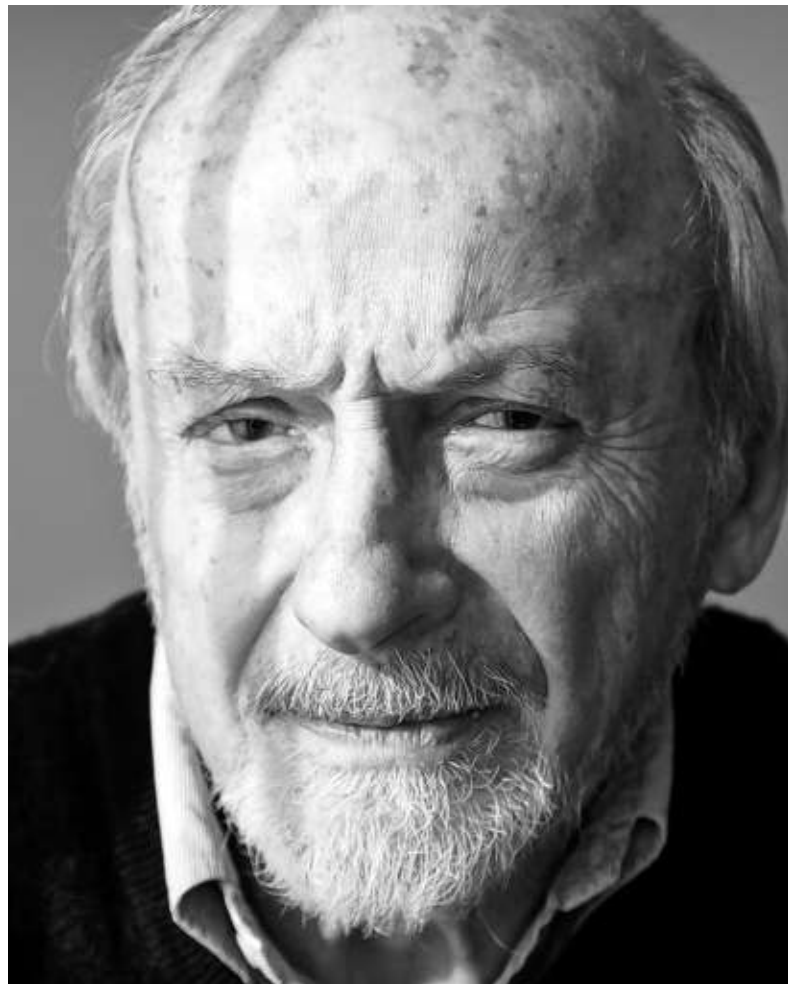
De schrijver E.L. Doctorow, die dinsdag overleed, won bijna alle literaire prijzen die de Verenigde Staten te bieden hebben. Hij bleef tot het laatst provoceren.

In zijn woonplaats New York is dinsdag schrijver E.L. Doctorow overleden aan complicaties ten gevolge van longkanker. Hij was 84 jaar. Bijna al zijn werken vormen eigenzinnige, soms uitgesproken provocerende herschrijvingen van bepaalde perioden in de Amerikaanse geschiedenis, waarbij Doctorow stelde dat de interpretatie die hij als literator van historische gebeurtenissen gaf ('his story') even waarachtig was als die van het geschiedenisboek ('history').

Dit voortdurend opduikende thema werd door hem telkens anders tot leven gewekt: nu eens via een alwetende verteller (*Ragtime*), dan weer via een onbetrouwbare ik-verteller (*Andrew's Brain*), soms via diverse, niet of nauwelijks te identificeren vertellers (*City of God*), soms weer via een ifiguur die overal zijn commentaar op levert (*The Waterworks*).

Edgar Lawrence Doctorow werd op 6 januari 1931 geboren in het New Yorkse stadsdeel The Bronx, als zoon van tweede generatie Joods-Russische immigranten. Hij werd vernoemd naar een van de favoriete schrijvers van zijn vader, Edgar Allan Poe. In een interview liet Doctorow zich later - kenmerkend provocerend - ontvalen: 'Mijn ouders lazen veel, maar mijn vader was gek op een boel slechte schrijvers. Gelukkig was Poe onze grootste slechte schrijver. Ik heb wel eens tegen mijn moeder gezegd: realiseren pa en jij je wel dat jullie me hebben vernoemd naar een aan drugs verslaafde, alcoholische, verdwaaide paranoïde met sterke necrofiele neigingen? Dat vond ze geen leuk grapje.'

Doctorow voelde zich al vroeg aan-

E.L. Doctorow in 2010.

Foto Dan Callister

getrokken tot de literatuur. Toen hij op de middelbare school zich vooral in het gezelschap bleek te bevinden van slimme bèta's, zocht hij zijn toevlucht tot de schoolkrant. Daarin publiceerde hij het sterk op Kafka geïnspireerde verhaal *The Beetle* en een opmerkelijk goed journalistiek portret van de portier van Carnegie Hall. Toen de schoolkrant een foto van de portier wilde laten maken, bleek dat hij geheel aan de fantasie van Doctorow wat ontspooten.

Na studies aan Kenyon College (Ohio) en Columbia University (New York) vervulde hij een jaar militaire dienstplicht in Duitsland. Vervolgens kreeg hij in New York een baan als

scriptlezer voor een filmaatschappij. Het lezen van middelmatige scripts inspireerde hem tot zijn eerste roman, *Welcome to Hard Times* (1960), een parodie op de western.

Doctorow was negen jaar redacteur en uitgever bij twee uitgeverhuizen. Hij begeleidde auteurs als Ian Fleming, Ayn Rand, James Baldwin, Norman Mailer en William Kennedy. In 1969, met inmiddels een tweede roman op zijn naam - het naar sciencefiction knipogende *Big As Life* (1966) - zegde hij de uitgeverwereld vaarwel en werd Visiting Writer aan de University of California.

In 1968 volgde zijn literaire doorbraak: *The Book of Daniel*, een fictio-

naliseerde weergave van het proces tegen Julius en Ethel Rosenberg, die Amerikaanse nucleaire geheimen zouden hebben verstrekt aan de Russen en daarvoor in 1953 waren geëxecuteerd. In 1975 verscheen Doctorows beroemdste boek: *Ragtime*. Het is wellicht de beste illustratie van zijn postmoderne visie dat de waarheid van de romanschrijver dezelfde geldigheid heeft als die van de historicus. *Ragtime* speelt zich af tussen 1902 en het begin van de Eerste Wereldoorlog. Het verhaalt van de wederwaardigheden van fictieve personages, maar ook die van historische figuren, zoals boeienkoning Harry Houdini, anarchiste Emma Goldman, actrice Evelyn Nesbit, bankier J. Pierpont Morgan, autofabrikant Henry Ford en de psychoanalytic Freud en Jung.

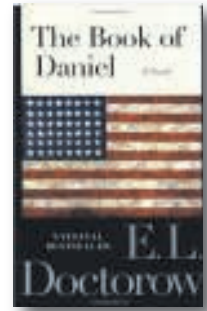
In *Ragtime* beschrijft Doctorow onder meer een lesbisch onderonsje tussen Goldman en Nesbit, waarbij het fictieve personage Mother's Youngest Brother zich vanuit een kast toekijkend aftrekt. Elders laat hij Morgan geloven dat Ford de reïncarnatie is van een Egyptische farao waarvan hijzelf de mummie in bezit heeft, terwijl iedereen denkt dat deze in Cairo is. De twee heren sluiten het supergeheime genootschap The Pyramid. In weer een ander tafereel maken Freud en Jung samen een boottochtje door - hoe freudiaans - de Tunnel of Love in het lunapark van Coney Island.

Gevraagd of Goldman en Nesbit elkaar ooit hadden ontmoet - wat onaannemelijk is - antwoordde Doctorow: 'Nu wel'. Over Morgan zei hij: 'Mijn portret van hem doet de ziel en de essentie van de man meer recht dan de geautoriseerde biografie.'

Doctorow won bijna alle literaire prijzen die de VS te bieden hebben: de Pulitzer, de National Book Award, twee PEN/Faulkner Awards, drie National Book Critics Circle Awards...

Na een leven lang de geschiedenis te hebben herschreven, situeerde hij zijn laatste roman, *Andrew's Brain* (2014), in het heden. Het bestaat geheel uit dialoog, maar wel een waarin nog even venijnig wordt uitgehaald naar Bush jr., Cheney en Rumsfeld. Hij bleef tot het laatst provoceren.

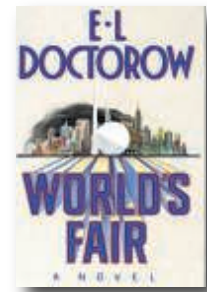
Hans Bouman

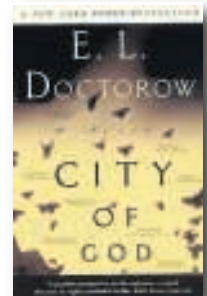
The Book of Daniel (1969)
Het proces tegen Paul en Rochelle Isaacson (gebaseerd op Julius en Ethel Rosenberg) uit 1951, beschreven via terugblikken van hun zoon Daniel, vijftien jaar later.

Ragtime (1975)
In de belevissen van een uitvoerige cast van fictieve en historische personages geeft Doctorow zijn eigen kijk op de periode voorafgaande aan WO1.

World's Fair (1985)
Doctorows meest autobiografische roman, met de Wereldtentoonstelling van 1939 in Flushing Meadows, New York, als uitgangspunt.

City of God (2000)
Dit veelstemmige eerbetoon aan de macht van de vertelkunst is Doctorows meest filosofische en, ironisch genoeg, minst toegankelijke roman.

Aanvullingen & verbeteringen

In de Volkskrant van maandag 21 juli stond een bericht over de Amerikaanse multimiljardair Warren Buffett, die samen met zijn Italiaanse zakenpartner Alessandro Proto het Griekse eiland Agios Thomas zou hebben gekocht. Dit bericht is onjuist. Buffett heeft dinsdag verklaard dat hij géén Grieks eiland heeft gekocht. De verslaggever baseerde zich op een bericht op de website van het Duitse weekblad *Der Spiegel*. Daarin stond dat een woordvoerder van Proto de verkooptransactie tegenover *Der Spiegel* had bevestigd.

▶ DOWNLOAD DE GRATIS APP

volkskrant.nl/iphone
volkskrant.nl/android

Advertentie

Busreizen

Laatste plaatsen voor het najaar!

10 dagen al v.a. **499**

Andorra & Barcelona
Rust, bergreizen, meren en valleien... Andorra is een verademing! Verblijf in 4-sterren hotel. Klantbeoordeling 8,0 Zie: Kras.nl/39378

Drielandenreis Tirol – Nauders
Verrassende alpenreis waarbij we fantastische bergpassen bedwingen en Merano bezoeken. Laatste plaatsen 14/8 Zie: Kras.nl/39492

Tuscia, het land van de Etrusken
Herfstreis waarbij we genieten van 'La Dolce Vita', wijngaarden, Orvieto, Tarquinia en Rome. Inclusief reisbegeleiding Zie: Kras.nl/39509

Dresden, Praag, Boedapest & Wenen
Beleef alle hoogpunten en de mooiste plekjes van deze hippe én historische steden. Klantbeoordeling 8,7 Zie: Kras.nl/39368

10 dagen v.a. **499**

9 dagen v.a. **529**

10 dagen v.a. **599**

12 dagen v.a. **669**

De wereld is Kras

“Dit is puur genieten”

Kras.nl/busreizen of bel 0900-9697 70 cpg
Prijzen per persoon o.b.v. 2 personen exclusief reserveringskosten en Calamiteitenfonds